

Uchwała
Nr 15/208/19/V
Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego
z dnia 25 marca 2019 r.

w sprawie przedstawienia Pełnomocnikowi Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych
Informacji z zakresu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w województwie
warmińsko-mazurskim w roku 2018.

Na podstawie art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2019 r., poz. 512) oraz art. 35 ust.1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 511 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1

1. Przyjmuje się *Informację z zakresu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w województwie warmińsko-mazurskim w roku 2018* stanowiącą załącznik do niniejszej Uchwały.
2. Postanawia się przekazać *Informację*, o której mowa w ust. 1, Pełnomocnikowi Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

§ 2

Wykonanie Uchwały powierza się Dyrektorowi Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Zarządu
Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Gustaw Marek Brzezina

Informacja
z zakresu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami
w województwie warmińsko-mazurskim
w roku 2018

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2018 roku podejmował działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami w oparciu o „*Wojewódzki program wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2016-2020*”, przyjęty Uchwałą Nr 70/876/15/V Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 29 grudnia 2015 r. Zadania realizowano zgodnie z przyjętym harmonogramem stanowiącym załącznik do ww. dokumentu.

Koordynatorem realizacji *Programu* jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Uchwałą Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego Nr 14/146/17/V z dnia 28 lutego 2017 r., powołano Zespół Monitorujący do monitoringu i ewaluacji „*Wojewódzkiego programu wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2016-2020*”, w celu monitorowania ww. programu.

Informację opracowano na podstawie materiałów przygotowanych przez jednostki organizacyjne Samorządu Województwa wdrażające poszczególne cele *Programu* oraz organizacje pozarządowe współpracujące przy jego realizacji.

Cel strategiczny *Programu* to: „*Osoby z niepełnosprawnościami w pełni, na równi z innymi obywatelami, korzystają z przysługujących im praw i uczestniczą w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym*”.

W roku 2018 Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego realizował zadania na rzecz osób z niepełnosprawnościami w oparciu o określone priorytety:

1. Profilaktyka i ograniczanie skutków niepełnosprawności.
2. Aktywizacja społeczna osób z niepełnosprawnościami.
3. Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami.

Zadania zrealizowane w 2018 roku w ramach „Wojewódzkiego programu wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2016-2020”.

Priorytet I: Profilaktyka i ograniczanie skutków niepełnosprawności

Cel ogólny: Ułatwianie dostępu do usług w zakresie zapobiegania niepełnosprawności oraz ograniczania jej skutków

Profilaktyka ma szczególne znaczenie w zapobieganiu niepełnosprawności oraz ograniczaniu i łagodzeniu jej skutków. Wpływa nie tylko, na jakość i komfort życia jednostki, ale także na całą populację, niosąc pozytywne efekty związane z ograniczaniem niepełnosprawności oraz utrwalaniem pozytywnych wzorców zachowań społecznych. Jednak wymaga to podejmowania skutecznych działań wszystkich podmiotów i społeczności. Zapobieganie niepełnosprawności i zmniejszanie jej skutków jest dla społeczeństwa mniej kosztowne niż konieczność finansowania leczenia, zapewnienia późniejszej opieki nad osobami z niepełnosprawnościami i podejmowania działań zmierzających do ich integracji ze społeczeństwem.

Działania w ww. zakresie realizowane były przede wszystkim przez Departament Zdrowia, a także Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Departament Turystyki i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie oraz jednostki organizacyjne Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w tym m.in. Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego – Regionalne Centrum Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego w Olsztynie, WORD w Elblągu, Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Olsztynie i Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie.

1. W ramach zadań z zakresu zapobiegania niepełnosprawności i ograniczania jej skutków, w tym propagowania zdrowego stylu życia, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w roku 2018 dofinansował 21 działań organizacjom pozarządowym z terenu województwa warmińsko-mazurskiego, na łączną kwotę ponad 78 tys. zł. Odbły się m.in.: imprezy rekreacyjno – sportowe, zajęcia rehabilitacyjne i terapeutyczne, spotkania integracyjne, warsztaty artystyczne (muzyczne, plastyczne), zajęcia kulinarne, aktywizujące oraz sportowe. Szczegółowy wykaz ww. przedsięwzięć przedstawiono w Tabeli nr 1:

Tabela nr 1. Zadania z zakresu zapobiegania niepełnosprawności i ograniczania jej skutków dofinansowane w 2018 r.

Lp.	Nazwa zadania	Podmiot realizujący zadanie	Liczba beneficjentów ostatecznych*	
			ogółem	w tym osób z niepełnosprawnościami
1.	Paja brava	Olsztyńskie Stowarzyszenie Pomocy Psychicznemu i Nerwowo Chorym z siedzibą w Olsztynie	126	63
2.	Edukacja i promocja zdrowia psychicznego w powiecie ostródzkim	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy w Morągu	115	15
3.	Profilaktyka Twoją szansą – wygraj z rakiem	Kętrzyńskie Towarzystwo „Amazonki”	400	20
4.	Zostań szefem kuchni-propagowanie zdrowego stylu życia	Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Autyzmem „Impuls” w Ełku	8	6
5.	Galopada zdrowia – aktywnie po zdrowie	Stowarzyszenie „Razem łatwiej” w Ełku	24	8
6.	Jestem rodzicem nie terapeutą	Stowarzyszenie na Rzecz Normalizacji Życia Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną „Otwarte Drzwi” w Olsztynie	75	50
7.	Program adaptowanej aktywności fizycznej dla kobiet 50+ po leczeniu nowotworu piersi	Fundacja Centrum Zdrowia i Sportu przy Olsztyńskiej Szkole Wyższej im. Józefa Rusieckiego w Olsztynie	15	15

8.	Dziecko ze spektrum autyzmu w szkole i przedszkolu – cykl szkoleń dla nauczycieli szkół i przedszkoli ogólnodostępnych oraz rodziców dzieci ze spektrum autyzmu	Fundacja Niebieskie Drzwi w Dywitach	120	40
9.	Doskonalenie kompetencji diagnostyczno-interwencyjnych personelu szkolnego w celu zapobiegania skutkom depresji, samookaleceń i zachowań samobójczych młodzieży - kontynuacja	Stowarzyszenie „Wsparcie i Pomoc” w Olsztynie	60	60
10.	Nasze dzieci w przyszłości – mają szansę lepiej żyć – edycja trzecia	Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób z Zespołem Downa „Strzał w 10” w Olsztynie	40	20
11.	Punkt Wczesnej Interwencji	Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Iławie	78	58
12.	Nie daj się stresowi. Otwórz drzwi i wyjdź!	Giżyckie Stowarzyszenie Osób z Chorobą Parkinsona, ich Rodzin i Przyjaciół „Tulipany”	150	30
13.	Rośnij zdrowo	Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Autyzmem „Impuls” w Ełku	16	16
14.	Niezbędnik rodzica – edukacja ponad wszystko	Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Autyzmem „Impuls” w Ełku	590	bd
15.	Nasze zdrowie	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Dobrym Mieście	50	50
16.	Mamo odpocznij trochę! Psychoedukacja podstawa zdrowia psychicznego	Caritas Archidiecezji Warmińskiej w Olsztynie	17	8
17.	Potrafę	Olsztyńskie Stowarzyszenie Pomocy Psychicznym i Nerwowo Chorym w Olsztynie	100	100
18.	Zdrowo i Aktywnie	Stowarzyszenie Integracji Osób Niepełnosprawnych SION w Bartoszycach	21	20
19.	Zwykli niezwykli bohaterowie swojego życia	Stowarzyszenie Integracji Osób Niepełnosprawnych SION w Bartoszycach	11	10
20.	Lepsza przyszłość dla dzieci ze spektrum autyzmu oraz ich rodzin	Fundacja Niebieskie Drzwi w Dywitach	12	10
21.	Świadomie i zdrowo w teraźniejszości i przyszłości.	Stowarzyszenie inicjatorów społecznych „Przyjazny krąg”	30	20
Razem			2 058	619

*- bd (brak danych)

Łącznie w zrealizowanych przez Departament Zdrowia projektach uczestniczyło ponad 2 tys. beneficjentów, w tym 619 osób z niepełnosprawnościami.

Różnorodność stosowanych form i metod w ramach podjętych działań przyczyniła się do poprawy sprawności ruchowej oraz wzrostu poczucia wartości społecznej tych osób. Wpłynęły one również na zapobieganie niepełnosprawności poprzez stymulację dzieci z wczesnymi zaburzeniami, upowszechnianie sportu, kultury, rehabilitacji, turystyki, zwiększenie aktywności intelektualnej, a także na lepszą adaptację osób z niepełnosprawnościami z otoczeniem. Podjęte działania spowodowały w konsekwencji wzrost ogólnej świadomości społecznej na temat potrzeby zapobiegania niepełnosprawności i prowadzenia „zdrowego stylu życia”.

Ponadto, w ramach programów wczesnego wykrywania wad rozwojowych i rehabilitacji dzieci zagrożonych niepełnosprawnością i osób niepełnosprawnych, w tym dofinansowanych w ramach RPO WiM 2014-2020, opracowano i wdrażano 2 Regionalne Programy Zdrowotne dotyczące zapobiegania niepełnosprawności:

- Program Polityki Zdrowotnej na lata 2018-2021 w zakresie profilaktyki, wczesnego wykrywania i rehabilitacji zaburzeń ze spektrum autyzmu u dzieci i młodzieży, z terenu województwa warmińsko-mazurskiego,

- Program Polityki Zdrowotnej dla mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego w wieku aktywności zawodowej na lata 2017-2021 w zakresie rehabilitacji kręgosłupa oraz narządów ruchu.

Ponadto, zorganizowano spotkania tematyczne służące zapobieganiu niepełnosprawności i ograniczaniu jej skutków:

- Seminarium poświęcone problemowi zagrożenia używania dopalaczy w województwie warmińsko-mazurskim, dla 22 osób zaangażowanych w zwalczanie narkomanii,

- Miękkie narkotyki to twarde zagrożenie – konferencję upowszechniającą nowoczesne programy terapeutyczne, dla osób zagrożonych i uzależnionych od substancji psychoaktywnych oraz ich rodzin, a także przedstawicieli władz, nauczycieli, uczniów, psychologów, terapeutów i policjantów, w zakresie skutecznych metod przeciwdziałania narkomanii w województwie warmińsko-mazurskim. Kwota dofinansowania na ten cel wyniosła ponad 8 tys. zł, a uczestniczyło 50 osób.

2. Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonuje 8 klubów i stowarzyszeń sportowych, zrzeszonych w Warmińsko-Mazurskiej Federacji Sportu Osób Niepełnosprawnych w Olsztynie, działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami (wg stanu na 31.12.2018 r.), które zrzeszają łącznie 585 niepełnosprawnych członków. Ich siedziby znajdują się w Olsztynie, Iławie, Elblągu, Bartoszczach, Ornecie i Giżycku. Dodatkowo, w województwie funkcjonują kluby i fundacje oraz inne stowarzyszenia niezrzeszone, działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Czterem klubom sportowym zrzeszonym w W-MFSON a także Akademickiemu Klubowi Sportowemu przy Olsztyńskiej Szkole Wyższej im. J. Rusieckiego w Olsztynie oraz Szkolnemu Klubowi Sportowemu Niepełnosprawnych „Olimpijczyk” w Olecku, udzielono dotacji, na łączną kwotę 75 tys. zł, na szkolenia sportowe 156 zawodników – reprezentantów województwa i ich udział w zawodach ogólnopolskich i międzynarodowych, w dyscyplinach paraolimpijskich oraz igrzyskach głuchych.

Mając na uwadze wartości sportu oraz korzyści wynikające z jego uprawiania przez osoby z niepełnosprawnościami, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2018 r. udzielił dotacji Warmińsko-Mazurskiej Federacji Sportu Osób Niepełnosprawnych na dofinansowanie organizacji 27 masowych imprez sportowych o zasięgu wojewódzkim. Udzielono także dotacji na organizację 3 imprez sportowych o zasięgu wojewódzkim i krajowym, organizowane przez Wielkopolskie Stowarzyszenie Turystyki i Rekreacji Wodnej Warta Poznań, Mazurską Szkołę Żeglarstwa w Giżycku oraz Lidzbarskie Stowarzyszenie „Aktywni w Niepełnosprawności”. Szczegółowy wykaz ww. imprez przedstawiono w Tabeli nr 2.

Tabela nr 2. Imprezy o charakterze sportowym, rekreacyjnym i rekreacyjno-sportowym dofinansowane przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2018 r.

Lp.	Nazwa dofinansowanego zadania	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Liczba beneficjentów ostatecznych	
			ogółem	w tym osób z niepełnosprawnością
1.	Wojewódzki Integracyjny Turniej w Brydżu Sportowym Łąsny	Warmińsko-Mazurska Federacja Sportu Osób Niepełnosprawnych w Olsztynie	36	18
2.	II Wojewódzki Warmińsko-Mazurski Mityng w Łyżwiarstwie Szybkim Elbląg		40	32
3.	III Wojewódzki Regionalny Warmińsko-Mazurski Turniej w Judo Elbląg		35	20
4.	Wojewódzkie Zawody Rekreacyjno-Sportowe w Siatkówkę i Boccie Elbląg		70	40
5.	Wojewódzki Integracyjny Turniej Niepełnosprawnych w Siatkówkę Piłzową Piastów		60	48
6.	Wojewódzkie Zawody o Puchar Prezesa w kręglarstwie klasycznym Brodnica		50	22
7.	Wojewódzkie Zawody o Puchar Prezesa IKS Morena w strzelectwie laserowym Iława		70	53
8.	Wojewódzkie Integracyjne Zawody Strzeleckie z		32	26

	broni pneumatycznej i kulkowej Olsztyn			
9.	III Wojewódzkie Zawody Sportowo-Rekreacyjne Osób Niepełnosprawnych Bartoszyce		70	50
10.	Wojewódzki Turniej Szachowo-Warcabowy o Puchar Mazur Ryn		36	36
11.	Wojewódzki Turniej Bowlingowy Elbląg		60	29
12.	Wojewódzki Turniej Szachowo-Warcabowy im. L. Hutnera Krynica Morska		47	41
13.	Wojewódzki Turniej w Strzelaniu z Broni Laserowej Krynica Morska		27	25
14.	Wojewódzki Turniej warcabowy Elbląg		38	27
15.	Wojewódzkie zawody w bowlingu Giżycko		40	27
16.	Wojewódzkie Zawody w showdown Giżycko		30	12
17.	Wojewódzki Turniej w warcabach 100-polowych Giżycko		50	35
18.	Wojewódzki Bieg Uliczny w Gołdapi		250	7
19.	Wyścig Kolarski Lutry		200	10
20.	Wojewódzki Bieg Filipesa Pastek		500	17
21.	Wojewódzki Bieg Uliczny Kurzętnik		180	9
22.	XX-Lecie Klubu IKS Atak w pięciu konkurencjach: siatkówka, judo, łyżwiarstwo, boccie, tenis stołowy Elbląg		150	70
23.	Wojewódzkie Zawody Strzeleckie Osób Niepełnosprawnych z broni pneumatycznej o Puchar Warmii i Mazur Łajsy		36	22
24.	Wojewódzki Turniej Osób Niepełnosprawnych w siatkówce na siedząco Elbląg		26	18
25.	Wojewódzki Puchar Warmii i Mazur w Strzelectwie Pneumatycznym Łajsy		30	23
26.	Wojewódzkie Integracyjne Zawody Strzeleckie z broni pneumatycznej i kulkowej Olsztyn		32	28
27.	Wojewódzka Spartakiada Osób Niepełnosprawnych Elbląg		120	86
28.	20. Jubileuszowy Spływ kajakowy „Integracja 2018”	Wielkopolskie Stowarzyszenie Turystyki i Rekreacji Wodnej Warta Poznań	35	35
29.	V Żeglarskie Mistrzostwa Polski Seniorów 60+	Mazurska Szkoła Żeglarstwa w Giżycku	69	20
30.	Turniej tańca nowoczesnego osób niepełnosprawnych	Lidzbarskie Stowarzyszenie „Aktywni w Niepełnosprawności”	62	62
Razem			2 481	948

Łączna kwota dofinansowania wyniosła 82 tys. zł. W imprezach sportowych wzięło udział 831 niepełnosprawnych mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego. Zorganizowane turnieje, spartakiady i zawody umożliwiły, zarówno niepełnosprawnym jak i pozostałym uczestnikom, aktywne spędzenie wolnego czasu, ich aktywizację społeczną oraz możliwość sportowej rywalizacji bez względu na poziom potencjału sprawnościowego. Ponadto, stanowiły ważny impuls w mobilizowaniu osób zmagających się z niepełnosprawnością do uprawiania czynnego sportu, a przez to, do prowadzenia przez te osoby zdrowszego stylu życia.

Łączna kwota dofinansowania różnych przedsięwzięć, mających na celu zwiększenie aktywnego udziału osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin w życiu społecznym wyniosła 157 tys. zł., w których uczestniczyło 1104 osoby z niepełnosprawnościami.

Wsparciem objęto również niepełnosprawnych sportowców. Trzynastu z nich otrzymało w 2018 r. stypendia sportowe za osiągnięcie wysokich wyników sportowych, na łączną kwotę 54 tys. zł, które umożliwiły zawodnikom utrzymanie prezentowanego poziomu wyników sportowych.

Ponadto, Samorząd Województwa przyznał nagrodę pieniężną dla jednej osoby z niepełnosprawnością w wysokości 5 tys. zł.

Całkowita kwota wsparcia przekazana przez Samorząd Województwa na sport dla 1 118 osób z niepełnosprawnościami wyniosła 216 tys. zł.

3. W profilaktyce i ograniczaniu skutków niepełnosprawności bardzo duże znaczenie ma zapobieganie wypadkom, w tym wypadkom drogowym. Zadania na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego realizowały Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Elblągu oraz Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego – Regionalne Centrum Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego w Olsztynie, które przeprowadziły ponad 76 akcji, seminariów i innych form uświadamiających na temat bezpieczeństwa ruchu drogowego (Tabela nr 3). Uczestniczyło w nich łącznie ponad 48 tys. mieszkańców województwa, w tym przede wszystkim dzieci i młodzież.

Tabela nr 3. Seminaria, akcje i inne formy uświadamiające na temat bezpiecznego ruchu drogowego zorganizowane przez WORD - Regionalne Centrum BRD w 2018 r. w województwie warmińsko-mazurskim.

Nazwa przedsięwzięcia z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego	Działania podjęte w ramach przedsięwzięcia					
	Forma działań	Liczba podjętych działań	Miejsce realizacji (powiat)	Liczba uczestników działania	Liczba przedszkoli objętych działaniem	Liczba szkół objętych działaniem
Warmińsko – Mazurskie Obserwatorium BRD	Internetowy portal informacyjny będący platformą wiedzy o bezpieczeństwie ruchu drogowego ze szczególnym uwzględnieniem aspektów charakterystycznych dla województwa warmińsko–mazurskiego. W 2018 wykonano aktualizację danych i informacji	Bieżąca aktualizacja i umieszczanie materiałów, przebudowa strony internetowej.	Zasięg całego województwa warmińsko - mazurskiego	Nieokreślona - Mieszkańcy województwa, władze samorządowe, wszyscy zainteresowani poprawą BRD w województwie.	Nieokreślone	Nieokreślone
Program Edukacji Komunikacyjnej „Autochodzik” Edycja 2018 oraz impreza „miniAutoriada”	Celem Projektu jest przygotowanie dzieci z Olsztyna do bezpiecznego uczestnictwa w ruchu drogowym. Powyższy cel ma zostać osiągnięty poprzez wdrożenie kompleksowego programu działań edukacyjnych w przedszkolach m. in. przy użyciu zestawu „Autochodzik”.	Działania prowadzone cały rok w przedszkolach oraz szkolenie nauczycieli w WORD Olsztyn	Olsztyn, powiat olsztyński	Corocznie około 2 000 dzieci przedszkolnych	43 przedszkoli	Nieokreślone
Warmińsko – Mazurskie Turnieje BRD dla dzieci i młodzieży 2018	Turniej wiedzy o bezpieczeństwie ruchu drogowego. Jest to turniej wieloetapowy, który jest realizowany poprzez eliminacje szkolne, powiatowe, wojewódzkie oraz zakończony jest finałem ogólnopolskim.	2	Zasięg całego województwa warmińsko – mazurskiego, finały w Elblągu i Malinowie k. Działdowa	40 000 dzieci i młodzieży z województwa	nieokreślona	Docelowo wszystkie szkoły podstawowe, gimnazjalne i średnie w województwie
Działania edukacyjne i promocyjne w kierunku zapinania pasów bezpieczeństwa	Uczestnictwo i organizacja przedsięwzięć z wykorzystaniem „Symulatora dachowania” oraz „Symulatora zderzeń”	33	Zasięg wojewódzki	Przeszkolono 3 737 osób	nieokreślona	nieokreślona
„Bezpieczne Wakacje 2018”	Akcja edukacyjna skierowana do dzieci i młodzieży. Spotkania edukacyjne odbywały	4	Zasięg wojewódzki	Okolo 400 dzieci i młodzieży	Nieokreślone	Nieokreślone

	się bezpośrednio na wybranych obozach i koloniach poprzez uczestnictwo przedstawicieli organizatorów.					
Działanie edukacyjne „Młodzi w ruchu drogowym”	Zwiększenie świadomości na temat zagrożeń związanych z podejmowaniem ryzykownych zachowań na drodze oraz promowanie właściwych postaw na drodze, to cele debat organizowanych na terenie województwa, skierowanych do młodych użytkowników dróg, przyszłych kierowców.	2	Kurzętnik	Okolo 100 uczniów szkoły średniej	nieokreślona	1 szkoła średnia
Współorganizacja II Powiatowego międzyszkolnego konkursu BRD „Błyskotliwa Szkoła”	Z inicjatywy Szkoły Podstawowej nr 30 oraz Komendy Miejskiej Policji w Olsztynie zorganizowano konkurs skierowany do szkół z terenu powiatu olsztyńskiego na temat bezpiecznego poruszania się po zmroku. WORD zapewnił pomoc merytoryczną i finansową.	6	Powiat olsztyński	200 uczniów	nieokreślona	6 szkół podstawowych
Wyposażenie dzieci w materiały odblaskowe „Bądź widoczny – Bądź bezpieczny”	Ze względu na występujące zagrożenia dzieci poruszających się po zmroku. W szczególności na brak ich widoczności, gdy poruszają się poza obszarem zabudowanym na poboczu drogi, WORD Olsztyn zdecydował o wdrożeniu działania polegającego na wsparciu akcji społecznych w kierunku używania elementów odblaskowych.	6	Zasięg wojewódzki	Nieokreślone	Nieokreślone	Nieokreślone
Program „Będę odpowiedzialnym kierowcą”	Akcja miała na celu uświadomienie przyszłym kierowcom, jak odpowiedzialną rolę będą pełnić siedząc za kierownicą auta i zachęcano, by w przyszłości młodzi ludzie stawali się odpowiedzialnymi kierowcami.	nieokreślona	Województwo warmińsko - mazurskie	nieokreślona	nieokreślona	Szkoły średnie
Współorganizacja kampanii edukacyjnej BRD pt. „Strażacy z Bartąga uczą pomagać”	Program realizowany przez Ochotniczą Straż Pożarną w Bartągu i wspierany przez WORD Olsztyn. Polega na organizacji cyklu działań edukacyjnych, szkoleń i festynów dla	1	Gmina Bartąg	nieokreślona	nieokreślona	nieokreślona

	społeczności Bartąga i powiatu olsztyńskiego o tematyce bezpieczeństwa ruchu drogowego i ratownictwa oraz udzielania pierwszej pomocy.					
VIII Elbląska Autoriada	zorganizowano turniej podsumowujący całoroczną pracę z zakresu Edukacji Komunikacyjnej AUTOCHODZIK.	1	powiat elbląski	140 dzieci	7 elbląskich przedszkoli, 2 przedszkola z Grupami Integracyjnymi, Przedszkole Specjalne przy SOSW , 1 Przedszkole z powiatu elbląskiego	2 SP z powiatu elbląskiego
Festyn rodzinny w ramach XX Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny pod hasłem „Rodzina-Dom-Ojczyzna”	współorganizowany przez MOPS w Elblągu oraz Harcerski Ośrodek Wodny BRYZA	1	powiat elbląski	50 rodzin z ON	nieokreślona	nieokreślona
Podjęmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania wypadkom drogowym	Pogadanki nt.: <i>Bezpieczni na drodze, Bezpiecznie czujemy się na drodze, Bezpieczne Ferie, Bezpieczna droga do szkoły, Zajęcia profilaktyczno-edukacyjne Bezpieczni w rodzinie i ojczyźnie</i>	18	Miasto Elbląg	Ok. 1 700	Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Elblągu, Warsztaty Terapii Zajęciowej w Elblągu, Specjalny Ośrodek Szkolno- Wychowawczy w Elblągu, Szkoły podstawowe w Elblągu i Powiecie Elbląskim, SP Nr 23 z klasami Integracyjnymi	
IV Integracyjny Turniej Sprawnościowy „Bezpieczna Droga”	zorganizowany przez Warsztat Terapii Zajęciowej Fundacji Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym im. Matki Teresy z Kalkuty w Elblągu, przy współudziale WORD w Elblągu oraz Automobilklubu Elbląskiego	1	powiat elbląski	27 osób	W zmaganiach udział wzięło 9 drużyn ze Specjalnych Ośrodków Szkolno-Wychowawczych w Elblągu, 2 Warsztatów Terapii Zajęciowej oraz Środowiskowego Domu Społecznego z Elbląga i powiatu elbląskiego.	
IX Festyn integracyjny „Zobacz Uśmiech”	WORD w Elblągu przekazał elementy odbłaskowe, zorganizował konkurencje związane z bezpieczeństwem rowerzystów na drodze	1	Miasto Elbląg	nieokreślona	Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Elblągu	

4. W ramach działań na rzecz promocji zdrowia psychicznego oraz zapobiegania zaburzeniom psychicznym Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz jego jednostki organizacyjne zrealizowały w 2018 r. nw. przedsięwzięcia:

a) Departament Zdrowia zlecił zakładom opieki zdrowotnej, 6 zadań z zakresu zdrowia psychicznego oraz zapobiegania zaburzeniom psychicznym, na łączną kwotę 18 tys. zł, w których uczestniczyli pacjenci oddziałów szpitalnych z zaburzeniami psychicznymi, opiekunowie, personel – łącznie 1 680 osób, w tym 812 osób z niepełnosprawnościami. Szczegółowy wykaz ww. przedsięwzięć przedstawiono w Tabeli nr 4.

Tabela nr 4. Zadania dofinansowane w 2018 r. przez Samorząd Warmińsko-Mazurski z zakresu promocji zdrowia psychicznego oraz zapobiegania zaburzeniom psychicznym.

Lp.	Nazwa zadania	Podmiot realizujący zadanie	Liczba beneficjentów ostatecznych	
			ogółem	w tym osób z niepełnosprawnościami
1.	Dzieje się, dzieć się będzie	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie	40	40
2.	Drogowskazy-Kraina zdrowia	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie	140	140
3.	Ścieszki zdrowia	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie	60	56
4.	Po drugiej stronie tęczy	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie	30	28
5.	Zmysłowy świat	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie	10	10
6.	Warsztaty Arteterapii Musica animae levamen- muzyka jest lekarstwem dla duszy-XIII edycja	Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki zdrowotnej we Fromborku	1 400	538
Razem			1 680	812

- b) podmioty realizujące działania w zakresie uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie wykonały zadania na rzecz profilaktyki o łącznej wartości ponad 251 tys. zł., w których uczestniczyło 76 osób. Objęły one projekty inwestycyjne, w ramach których dofinansowano koszty związane z rozbudową i przebudową budynku, w tym budową dźwigu dla pacjentów ośrodka działającego na rzecz osób uzależnionych od alkoholu oraz zakupiono wyposażenie dla osób poddających się terapii uzależnienia substancjami psychoaktywnymi. Ponadto, podniesiono kwalifikacje pracowników lecznictwa odwykowego. Szczegółowe zestawienie przedsięwzięć zawarto w Tabeli nr 5.

Tabela nr 5. Szkolenia i inwestycje zrealizowane w 2018 r. w zakresie promocji zdrowia psychicznego oraz zapobiegania zaburzeniom psychicznym.

Lp.	Nazwa zadania	Odbiorca	Liczba uczestników	Wartość przedsięwzięcia (zł)
1.	Zakup wyposażenia, tj. 10 łóżek szpitalnych metalowych wzmocnionych oraz 10 materacy trudnopalnych z pokrowcami do Pododdziału Leczenia Zespołów Abstynenckich po Substancjach Psychoaktywnych w Wojewódzkim Zespole Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie	10	14 000 zł
2.	Podnoszenie kwalifikacji pracowników lecznictwa odwykowego w Województwie Warmińsko-Mazurskim	Szpital Psychiatryczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Węgorzewie	44	37 094 zł
3.	Rozbudowa i przebudowa budynku Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Giżycku, w tym budowa dźwigu dla pacjentów	Szpital Psychiatryczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Węgorzewie	22	200 000 zł

- c) Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej organizował szkolenia dla kadr jednostek organizacyjnych pomocy społecznej województwa, m. in. dla pracowników pracujących z podopiecznymi zaburzonymi psychicznie. Szczegółowa informacja nt. szkoleń znajduje się na stronie 14.

d) uczniowie Szkoły Policealnej im. Jadwigi Romanowskiej w Elblągu wsparli Stowarzyszenie „Pro Familia” w działaniach organizacyjno-logistycznych oraz w zakresie obstawy medycznej podczas obchodów dnia solidarności z osobami chorymi na schizofrenię. W przedsięwzięciu wzięli udział przedstawiciele środowiska osób z zaburzeniami i chorobami psychicznymi, ich rodzin i otoczenia, terapeuci oraz mieszkańcy miasta Elbląg – łącznie 200 osób. Działanie to przyczyniło się do wzrostu wśród jego uczestników wiedzy na temat funkcjonowania w społeczeństwie osób chorych psychicznie, zdobycia doświadczenia w zakresie potrzeb osób z niepełnosprawnościami, a także do integracji z tymi osobami. Ww. szkoła realizowała również zajęcia z zakresu udzielania pierwszej pomocy. Jej uczniowie wzięli udział w Turnieju Wiedzy o Ruchu Drogowym, w konkursie Młoda Krew Ratuje Życie, pomagali także przy organizacji i obsłudze „Białej soboty”, dotyczącej profilaktyki raka szyjki macicy i piersi w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Elblągu. W sumie w działaniach tych uczestniczyło 992 osoby.

5. Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie rozszerzyła zakres usług na rzecz zapobiegania niepełnosprawności oraz ograniczania jej skutków w korzystaniu ze zbiorów biblioteki, poprzez zapewnienie przestrzeni bibliotecznej, zbiorów, sprzętu komputerowego, oraz stanowiska komputerowego z dostępem do konwersji tekstu drukowanego na czytany, programu udźwiękowiającego i powiększającego, w tym:

- uzupełniono profil zbiorów, który obejmuje publikacje związane z niepełnosprawnością (dotyczące m.in. edukacji, rehabilitacji czy wsparcia społecznego) dostępnych na różnych nośnikach zarówno dla osób z niepełnosprawnością, jak i członków rodzin czy opiekunów,

– zapewniono dostęp do książki cyfrowej na platformie internetowej biblioteki, przekazywano do innych punktów bibliotecznych zestawy książki mówionej, audiobooków, płyty CD z nagraniem muzyką i filmami oraz dostarczano je do domów osób z niepełnosprawnością, które nie mają możliwości (na stałe bądź czasowo) dotarcia do siedziby biblioteki.

6. Wychodząc naprzeciw potrzebom środowiska osób z niepełnosprawnościami, w zakresie usług rehabilitacyjnych, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, realizując zapisy art. 35 ust 1 pkt 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 511) dofinansował w 2018 r., ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, roboty budowlane w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2017 r., poz. 1332, z późn. zm.) dotyczące obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów. W ramach tych działań, przyznano dofinansowanie podmiotom, które spełniły wymagane przepisami kryteria, na roboty budowlane w 12 obiektach, w łącznej kwocie 2 629 511 zł, tj. na:

- budowę szybu i zakup oraz montaż windy do przewozu osób niepełnosprawnych w Domu Pomocy Społecznej "Zacisze" w Kowalach Oleckich przy ul. Witosa 8,
- Transgraniczne Centrum Kultury Fizycznej- przebudowa stadionu miejskiego - II etap,
- budowę przedszkola przy ul. Wierzbowej w Kętrzynie,
- montaż dźwigu osobowego przyległego do budynku Integracyjnego Przedszkola Publicznego nr 4 w Bartoszczech,
- rewitalizację budynku po byłym urzędzie Starostwa Powiatowego na potrzeby Centrum Rehabilitacji, Edukacji i Wsparcia - remont podjazdu dla osób z niepełnosprawnościami, schodów, dojazdów oraz nawierzchni placu przed budynkiem,
- rozbudowę siedziby PSONI Koło w Giżycku w celu prowadzenia aktywizacji społecznej osób niepełnosprawnych,
- budowę żłobka w Kurzętniku - etap II,

- rozbiórkę , odbudowę i przebudowę istniejących budynków usługowych na potrzeby Centrum Integracji Społecznej w Elblągu,
- oraz 4 inwestycje w ramach umów wieloletnich:
- dobudowę do Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Dr W. Klementowskiego w Łupkach, budynku stołówki z internatem, budynku o funkcji sportowo-rehabilitacyjnej oraz łącznika komunikacyjnego,
- rozbudowę budynku Ośrodka Rewalidacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego w Pieszku wraz z przebudową linii energetycznej nN,
- modernizację i rozbudowę Domu Pomocy Społecznej w Napiwodzie
- dostosowanie internatów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Węgorzewie do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz poprawa bezpieczeństwa obiektów.

Realizacja ww. zadania stworzyła osobom niepełnosprawnym lepsze warunki do kompleksowej rehabilitacji w miejscu zamieszkania. Ze złożonych wniosków o dofinansowanie ww. zadań i sprawozdań wynika, że z nowopowstałych lub rozbudowanych obiektów służących rehabilitacji będzie mogło korzystać dodatkowo ponad 6 tyś. osób z niepełnosprawnościami.

Departament Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2018 r. kontynuował działania podjęte w poprzednim roku, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014 – 2020, w wyniku których dofinansowano, ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, na kwotę łącznie ponad 5,6 mln zł, projekty w zakresie Inwestycji w infrastrukturę społeczną, służącą świadczeniu usług opiekuńczo-rehabilitacyjnych. Ze wspartej infrastruktury społecznej skorzystało 945 osób, w tym 299 z niepełnosprawnościami. Szczegółowy wykaz przedsięwzięć zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 6. Projekty realizowane w 2018 r. w ramach RPO W i M 2014-2020 w zakresie inwestycji w infrastrukturę społeczną, służącą świadczeniu usług opiekuńczo-rehabilitacyjnych.

Realizator	Nazwa Projektu (Inwestycji)	Efekty (Krótki opis Inwestycji)	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury	Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających z obiektu
Powiat Olecki	Adaptacja budynku wielofunkcyjnego na budynek mieszkalny – mieszkania o charakterze wspieranym wraz z zagospodarowaniem terenu i zakupem wyposażenia (16.07.2015-30.09.2018)	Z uwagi na niski poziom dostępności infrastruktury mieszkań wspomaganych na terenie całego powiatu oleckiego oraz rosnące zapotrzebowanie wśród osób kwalifikujących się do tej formy pomocy, Powiat Olecki przystąpi do prac związanych z przebudową, nadbudową, rozbudową i zmianą sposobu użytkowania budynku wielofunkcyjnego na budynek mieszkalny wielorodzinny. Inwestycja dotyczy budynku w którym funkcjonowały wcześniej m.in. mieszkania chronione. Projekt posiada pozwolenia administracyjne i jest gotowy do realizacji. W ramach realizacji projektu utworzonych i wyposażonych zostanie 8 mieszkań (7 kwalifikowalnych), w tym 3 wspierane i 5 chronionych (4 kwalifikowalne).	23	23

Gmina Olsztyn	"Odbudowa skrzydła południowego budynku przy ul. Bałtyckiej 45 w Olsztynie z przeznaczeniem na Warsztaty Terapii Zajęciowej" (06.06.2017-31.10.2019)	Przedmiotem projektu jest rozbudowa, z adaptacją i termomodernizacją budynku w Olsztynie przy ul. Bałtyckiej 45 na rzecz Warsztatów Terapii Zajęciowej dla osób niepełnosprawnych (ETAP III), związana z odbudową skrzydła południowego. W wyniku realizacji robót budowlanych powstanie nowa kubatura, która pozwoli uzyskać dodatkową powierzchnię użytkową i poprawi warunki funkcjonalne w obiekcie. Powstaną w ten sposób nowe pracownie pełniące funkcję sal warsztatów terapii zajęciowej, wspomagające proces rehabilitacji i aktywizacji społeczno - zawodowej osób niepełnosprawnych, będących głównymi użytkownikami obiektu. Na poziomie parteru powstanie pracownia gospodarstwa domowego, pracownia jadalniana i spiżarnia jako pomieszczenia pomocnicze. Na poziomie przyziemia powstanie wc, szatnia oraz pracownia ogrodnicza. Pomieszczenia zostaną dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz wyposażone w niezbędny sprzęt, w tym także dydaktyczny. Z robót zewnętrznych wykonane będą fragmenty kanalizacji deszczowej odprowadzającej wodę z dachu budowanego skrzydła oraz zagospodarowanie terenu przy budynku. Powstanie także ogródek jako element dydaktyczny dla uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej, ściśle związany z pracownią ogrodniczą. Inwestycja zlokalizowana jest na Osiedlu Likusy w Olsztynie na działkach stanowiących własność Gminy Olsztyn.	270	90
Gmina Olsztyn	„Adaptacja zabytkowego budynku Warsztatów Terapii Zajęciowej na pracownie terapeutyczne i mieszkania funkcyjne” (06.06.2017-30.07.2019)	Przedmiot projektu obejmuje II etap przystosowania zabytkowego budynku przy ul. Bałtyckiej 45 w Olsztynie, stanowiącego własność Gminy Olsztyn, do potrzeb osób niepełnosprawnych – głównych użytkowników Warsztatów Terapii Zajęciowej. Polega na przebudowie i adaptacji istniejących pomieszczeń do funkcji WTZ. W wyniku realizacji projektu część nieużytkowanego poddasza zostanie zaadaptowana na pracownie: komputerową i plastyczną. W skrzydle zachodnim na poddaszu powstaną 3 mieszkania funkcyjne do treningu życia codziennego - organizacji i dzielenia czasu na czas pracy i czas na prowadzenie gospodarstwa domowego. W ramach projektu zostaną wykonane następujące rodzaje robót: roboty budowlane, przyłącza: wodociągowe, kanalizacji sanitarnej i deszczowej wraz z uporządkowaniem terenu, instalacje elektryczne wewnętrzne. Powstałe pracownie terapeutyczne oraz pomieszczenia pomocnicze a także mieszkania treningowe zostaną wyposażone w niezbędny sprzęt do prowadzenia warsztatów. Projekt obejmuje także wyposażenie pracowni i pomieszczeń, które powstały w I etapie inwestycji. Inwestycja zlokalizowana jest na działkach nr 110, 90/6, 90/2, 79/6 obręb 38 na Osiedlu Likusy. Inwestorem będzie Gmina Olsztyn. Budynek wpisany jest do rejestru zabytków województwa warmińsko-mazurskiego i wszelkie działania przy obiekcie mają na celu zachowanie jego wartości historycznych, przy jednoczesnym dostosowaniu do obowiązujących norm z zakresu bezpieczeństwa pożarowego, wymogów sanitarnych i bezpieczeństwa pracy.	258	86
Gmina Olsztyn	Przebudowa budynku przy ulicy Bałtyckiej 45 w Olsztynie na rzecz aktywizacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami. (30.05.2016-30.07.2019)	Projekt dotyczy przebudowy i modernizacji infrastruktury budynku, będącego własnością Gminy Olsztyn, w którym działają Warsztaty Terapii Zajęciowej, świadczące usługi rehabilitacji i aktywizacji społeczno - zawodowej bezrobotnym osobom niepełnosprawnym. Projekt obejmuje przystosowanie istniejącego budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych – głównych użytkowników prowadzonych tam Warsztatów Terapii Zajęciowej. Zakres prac budowlanych obejmuje kondygnacje: przyziemia, parteru (z wyłączeniem pomieszczeń Rady Osiedla) oraz fragmentu poddasza (nowe pracownie: psychologa, rewitalizacyjna, zaradności osobistej, pomieszczenia sanitarne) a także wykonanie nowej klatki schodowej z windą dla niepełnosprawnych oraz wygodnego dojazdu prowadzącego bezpośrednio pod wejście główne do budynku z kondygnacji przyziemia, gdzie znajduje się zespół szatni. Wnętrza budynku dostosowane zostaną do funkcji WTZ, obowiązujących przepisów z zakresu ochrony pożarowej, sanitarnych i bhp.	246	bd
Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Biskupcu	Przebudowa, rozbudowa oraz zakup wyposażenia na potrzeby stolarni Zakładu Aktywności Zawodowej w Biskupcu (07.06.2017-21.02.2019)	Przedmiotem projektu będzie poprawa warunków pracy i rehabilitacji osób z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności poprzez rozbudowę Działu Stolarskiego ZAZ w Biskupcu, wraz z remontem przestrzeni socjalnej, unowocześnieaniem parku maszynowego, poprawą warunków higieniczno-sanitarnych oraz zagospodarowaniem terenu pod kątem potrzeb osób niepełnosprawnych. Działania są skierowane do grupy osób niepełnosprawnych (100 osób) w wieku aktywności zawodowej, posiadających umiarkowany lub znaczny stopień niepełnosprawności.	100	100

Ewangelickie Stowarzyszenie BETEL	Rozwój infrastruktury Środowiskowego Domu Samopomocy w Pisz (20.10.2014-14.12.2018)	Przedmiotem projektu jest inwestycja w infrastrukturę służącą świadczeniu usług opiekuńczo/ rehabilitacyjnych osobom zależnym w środowisku lokalnym - rozbudowa infrastruktury Środowiskowego Domu Samopomocy w Pisz. Zakres projektu obejmuje rozbudowę budynku ŚDS oraz jego modernizację w niezbędnym zakresie do rozwoju działalności. Elementem projektu jest także urządzenie wokół budynku ogrodu terapeutycznego /wydatek niekwalifikowany/. W ramach projektu zaplanowano modernizację i rozbudowę budynku Domu parafialnego. Dzięki zwiększeniu powierzchni możliwe będzie rozbudowanie ŚDS o kolejne pracownie, a w szczególności położenie nacisku na większe zindywidualizowanie terapii i możliwość pracy w mniejszych grupach z użytkownikami ŚDS. Celem głównym projektu jest zwiększenie od 2019 roku możliwości aktywnego włączenia osób przewlekle psychicznie chorych oraz osób upośledzonych umysłowo - zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w mieście i gminie Pisz, poprzez rozwój infrastruktury ŚDS w Pisz.	48	bd
-----------------------------------	--	--	----	----

7. Na podstawie § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie *turnusów rehabilitacyjnych* (Dz. U. z 2007 r. Nr 230, poz.1694, z późn. zm.) Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego wydał, w 2018 roku, 7 opinii o ośrodkach ubiegających się o wpis do rejestru ośrodków, w których mogą odbywać się turnusy dla osób z niepełnosprawnościami korzystających z dofinansowania ze środków PFRON. Przed wydaniem opinii, będącej podstawą wpisu do ww. rejestru, pracownicy Urzędu Marszałkowskiego dokonali wizytacji ośrodków pod kątem oceny ich możliwości zapewnienia osobom niepełnosprawnym dogodnych warunków pobytu, jak również, oceny zaplecza i jego wyposażenia do prowadzenia różnych form aktywnej rehabilitacji, w tym zaplecza do prowadzenia zajęć usprawniająco-rekreacyjnych, ogólnousprawniających, rekreacyjno-sportowych i wypoczynkowych. Przedmiotowe opinie zostały przekazane Wojewodzie Warmińsko-Mazurskiemu, który na ich podstawie dokonał wpisu do rejestru ośrodków, w których mogą odbywać się turnusy dla osób z niepełnosprawnościami, korzystających z dofinansowania ze środków PFRON.

Priorytet II: Aktywizacja społeczna osób z niepełnosprawnościami

Cel ogólny: Zwiększenie aktywnego udziału osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin w życiu społecznym.

Osoby z niepełnosprawnościami należą do grupy społecznej, która z racji swojej niepełnej sprawności znajduje się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, a przez to jest zagrożona społecznym wykluczeniem. Dlatego ważne jest podejmowanie skutecznych działań w celu wyeliminowania niepożądanych zjawisk, takich jak odrzucenie, alienacja czy marginalizacja tych osób. W tym celu niezbędne jest wspieranie samorządów i organizacji pozarządowych, w realizacji działań na rzecz poprawy jakości życia osób z niepełnosprawnością, ich uspołecznienia i aktywizacji w lokalnym środowisku.

W związku z powyższym, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2018 r. podejmował działania zmierzające do stworzenia sprawnego systemu wsparcia tych osób poprzez rozwój infrastruktury społecznej umożliwiającej korzystanie z usług rehabilitacyjnych oraz wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnościami w dostępie do kultury, turystyki i rekreacji. Zadania, w tym zakresie realizowane były przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Biuro Dialogu Społecznego i Pożytku Publicznego oraz Departament Kultury i Edukacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, a także jednostki organizacyjne Samorządu Województwa, w tym m.in. Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie, Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu, Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Olsztynie.

1. Podstawowym warunkiem sprawnego systemu wsparcia osób z niepełnosprawnościami jest dostęp do informacji. Opracowana w 2004 r. przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej i corocznie aktualizowana *Baza placówek, instytucji i ośrodków wsparcia umożliwiających rehabilitację osób niepełnosprawnych w województwie warmińsko-mazurskim* umożliwia niepełnosprawnym mieszkańcom województwa korzystanie z bogatych zasobów informacyjnych, przyczyniając się tym samym do poprawy komunikacji pomiędzy podmiotami zajmującymi się szeroko rozumianą rehabilitacją (lecniczą, zawodową i społeczną). Materiał, wg stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. dostępny jest na stronach internetowych Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego i zawiera 616 adresów podmiotów działających w województwie warmińsko-mazurskim na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin. Ww. *Baza* została stworzona na podstawie informacji zebranych z powiatów i gmin województwa warmińsko-mazurskiego.
2. W ramach podnoszenia kwalifikacji zawodowych kadry podmiotów wspierających aktywny udział osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i integracji ze środowiskiem, Samorząd Województwa oraz jednostki mu podlegające zrealizowały nw. przedsięwzięcia:
 - a) Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej przeprowadził szkolenia: „Wypalenie zawodowe – profilaktyka, komunikacja interpersonalna, analiza reakcji na sytuacje stresowe”, „Terapia skoncentrowana na rozwiązaniach”, „Praca z trudnym klientem - elementy superwizji w pracy socjalnej, w tym m.in.: analiza problemów, źródła satysfakcji z pracy i jej brak, metody relaksacji, praca z przypadkiem indywidualnym”, dla 146 uczestników Ośrodków Pomoc Społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Społecznej, Środowiskowych Domów Samopomocy oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych, z terenu województwa warmińsko-mazurskiego.
 - b) Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie zorganizował 14 szkoleń i spotkań doradczych. Miały one na celu zdobycie przez nauczycieli i opiekunów osób z niepełnosprawnościami, niezbędnych kompetencji, w zakresie pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w zakresie udzielania i organizowania pomocy psychologiczno – pedagogicznej w szkole oraz w zakresie pracy z uczniami niepełnosprawnymi w szkołach ogólnodostępnych i integracyjnych (edukacji włączającej). Kompetencje nauczycieli wykorzystywane w pracy bezpośredniej z niepełnosprawnymi uczniami wpłynęły na aktywizację środowiska dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością w szkołach- łącznie w zadaniu uczestniczyło 375 osób.
 - c) Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu zorganizowało:
 - Zajęcia arteterapeutyczne w formie cyklicznych warsztatów, obejmujących plastykę, witraż, ceramikę umożliwiły osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu kulturalnym i społecznym, rozwój zainteresowań kulturalnych, nawiązanie społecznych kontaktów ze sprawnymi rówieśnikami oraz zwiększyły umiejętności oraz kompetencje kadry terapeutycznej i instruktorskiej w zakresie arteterapii. W zajęciach uczestniczyły 132 osoby.
 - realizowano projekty:
 - „Letnia Szkoła Edukacji Artystycznej”, w ramach którego zorganizowano interdyscyplinarne warsztaty artystyczne oraz wyjazdowe zajęcia edukacyjne. Miał on charakter integracyjny i służył upowszechnieniu kultury wśród 16 uczestników warsztatów,
 - „Aktywność i zdrowe odżywianie receptą na dobre życie” realizowany wspólnie ze Stowarzyszeniem Kulturalnym „Viva art” w formie cyklicznych warsztatów, seminarium, skierowany dla seniorów i opiekunów osób starszych i niesamodzielnych z województwa warmińsko-mazurskiego– łącznie 219 uczestników,
 - d) Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie organizowała oraz uczestniczyła w szkoleniach, konferencjach, webinarjach, warsztatach udostępniając przestrzeń biblioteczną do wspólnych lub własnych celów. W nw. przedsięwzięciach udział wzięło

41 pracowników Biblioteki, zgłębiając wiedzę z zakresu profesjonalnego zachowania wobec klientów, w tym osób o różnych dysfunkcjach:

- „Biblioterapia w procesie rozwijania kompetencji czytelniczych -warsztaty III stopnia”,
- „Kurs zaawansowany polskiego języka migowego”,
- Warsztaty „W stronę komunikacji wizualnej. Polski Język Migowy dla początkujących,
- (Do)wolność czytania... hybrydowe czytanie z tłumaczeniem na język migowy w ramach XV Ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek,
- Jesteśmy razem "Olsztyn - miasto przyjazne dla niewidomych - konferencja regionalna w ramach XVI ogólnopolskiej edycji Reha for the blind in Poland"- przygotowano i wygłoszono prelekcję z pokazem multimedialnym na konferencji Niewidomy w bibliotece – sposoby na dostępność zasobów bibliotecznych dla osób z dysfunkcją wzroku oraz wystawę zbiorów przeznaczonych dla osób niewidomych i niedowidzących ze zbiorów WBP. W konferencji uczestniczyło 39 osób, w tym 32 niewidomych i niedowidzących.
- „Biblioteki otwarte dla wszystkich”,
- Metody pracy z czytelnikiem w wieku dojrzałym,
- prowadzono szkolenia pracownika głuchoniemego w Bibliotece Miejskiej Gołdapi i konsultacje mailowe w zakresie prowadzenia WMBC (tworzenia metadanych, oceny prawnej zasobów do digitalizacji), a także zasad opisu bibliograficznego dla dokumentów życia społecznego oraz założenia katalogu tego zasobu,
- napisano artykuł „Migiem do migania, czyli jak to było na kursie Polskiego Języka Migowego”, do czasopisma elektronicznego "Bibliotekarza Warmińsko-Mazurskiego" 2018. Dostęp do artykułu mają bibliotekarze bibliotek z Olsztyna, województwa, kraju i zagranicy.

Dodatkowo zatrudniono w WBP 7 osób z orzeczeniem o niepełnosprawności.

- e) Warmińsko - Mazurska Biblioteka Pedagogiczna w Elblągu w zakresie edukacji włączającej organizowała szkolenia dla 8 nauczycieli bibliotekarzy w Elblągu. Umożliwiło to szerszy dostęp do usług edukacyjnych biblioteki i poprawiło jakość zajęć na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Łącznie w szkoleniach i warsztatach uczestniczyło 944 osoby, kadry różnych podmiotów działających a rzecz osób z niepełnosprawnością.

3. W ramach zapewnienia osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym, artystycznym oraz rekreacji, w 2018 r. Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego podejmował działania w zakresie organizacji imprez, wystaw, przeglądów artystycznych, realizując nw. przedsięwzięcia:
- a) Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego współorganizował XX Festyn Integracyjny „Jesteśmy razem”, który odbył się 12 maja 2018 r. na Starym Mieście w Olsztynie. Głównym organizatorem był Warmińsko-Mazurski Sejmik Osób Niepełnosprawnych. Do organizacji Festynu włączyło się także wielu partnerów społecznych, m. in: Warmińsko-Mazurski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża z siedzibą w Olsztynie, Zespół Placówek Edukacyjnych w Olsztynie, Szkoła Policealna im. prof. Zbigniewa Religi w Olsztynie, Komenda Hufca, Miejska Komenda Straży Pożarnej w Olsztynie oraz wolontariusze. W Festynie wzięli udział przedstawiciele ośrodków pomocy społecznej, warsztatów terapii zajęciowej z całego województwa, organizacji pozarządowych oraz mieszkańcy Olsztyna i okolic. Uczestniczyło w nim około 800 osób, w tym osoby z niepełnosprawnościami. Z budżetu Województwa przekazano na ten cel 12 tys. zł.

- b) Departament Kultury i Edukacji zlecił organizacjom pozarządowym realizację 7 zadań na łączną kwotę 40 tys. zł. Uczestniczyło w nich ok. 5,7 tys. osób, w tym ok. 208 z niepełnosprawnościami. Szczegółowe zestawienie zawarto w Tabeli nr 7.

Tabela nr 7. Imprezy o charakterze kulturalno-edukacyjnym organizowane przez Departament Kultury i Edukacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2018 r.

Lp.	Tytuł zadania	Podmiot realizujący zadanie	Liczba beneficjentów	
			ogółem	w tym osób z niepełnosprawnością
1.	XX Pasymskie Koncerty Muzyki Organowej i Kameralnej Pasym-Dźwierzuty 2018	Parafia Ewangelicko-Augsburska w Pasymiu	3500	ok. 70
2.	Stowarzyszenie Twórców i Orędowników Kultury ANIMA z siedzibą w Kobyłosze	Prezentacje spektaklu teatralnego w ramach V edycji "Mazurskich wędrówek teatralnych" Stowarzyszenia Anima	520	ok. 15
3.	Oddział Rejonowy Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Piszcu	VIII Artystyczny Przegląd Emeryckich Zespołów Folklorystycznych 2018	300	ok. 25
4.	Stowarzyszenie Uniwersytet III Wieku w Iławie	VII Iławski Przegląd Chórów Uniwersytetów Trzeciego Wieku z terenu województwa warmińsko-mazurskiego	350	ok. 10
5.	Nidzicki Uniwersytet Trzeciego Wieku "Młodzi duchem" z siedzibą w Nidzicy	Sąsiedzkie Forum Seniora pt. Kobieta w życiu społeczeństwa	79	8
6.	Akademia Trzeciego Wieku przy Miejskim Ośrodku Kultury w Olsztynie	V Warmińsko-Mazurski Festiwal Chórów i Zespołów Wokalnych Uniwersytetów i Akademii III Wieku "Hej Kołęda"	500	ok. 70
7.	Fundacja Teatr Iota z siedzibą w Radziach	Scena Słowa 2018	400	ok. 10

4. W celu wyrównywania szans w dostępie do kultury, jednostki organizacyjne Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w tym: Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie, Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu, Warmińsko-Mazurska Filharmonia im. F. Nowowiejskiego w Olsztynie, Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie, Muzeum Bitwy pod Grunwaldem w Stębarku i Muzeum Budownictwa Ludowego Park Etnograficzny w Olsztynku, Teatr im. S. Jaracza w Olsztynie, Szkołę Policealną im. prof. Zbigniewa Religi w Olsztynie, Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych w Olsztynie, przy współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami, zorganizowały szereg imprez kulturalno-artystycznych, prezentacje twórczości tych osób oraz warsztatów plastyczno-artystycznych, m.in.:
- *”Spotkanie z tradycją wileńską – Kaziuki nad Węgorapą”*. Osoby z niepełnosprawnością stanowiły publiczność, ale brały także czynny udział w występach (około 25 osób),
 - *XXXXI „Święto Wiosny”*, w którym uczestniczyły dzieci ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego, Przedszkola z grupą integracyjną oraz Warsztatów Terapii Zajęciowej z Olszewa. W projekcie wzięło udział około 40 osób z niepełnosprawnościami,
 - *„XXXXI Międzynarodowy Jarmark Folkloru”*. W kiermaszu uczestniczyło ok. 300 twórców z niepełnosprawnościami z województwa warmińsko-mazurskiego. W ramach przedsięwzięcia wystawiono prace artystów, odbyły się pokazy rzemiosła

tradycyjnego, które przyczyniły się to do zwiększenia sprawności manualnej tych osób ale także do poznania kultury grup etnicznych i narodowościowych, zamieszkujących współcześnie i w przeszłości Polskę północno-wschodnią,

- Lekcje muzealne dla osób z niedowładem ruchomym oraz z dysfunkcjami wzrokowymi, prezentacja filmów z napisami dla osób niesłyszących i niedosłyszących, przeprowadzone przez Muzeum Bitwy pod Grunwaldem w Stębarku, w których uczestniczyło ok. 1,9 tys. osób,
- Bal Andrzejkowy zorganizowany przez Szkołę Policealną im. prof. Zbigniewa Religi w Olsztynie, dla 130 osób z niepełnosprawnością, uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej w Olsztynie, Domu Pomocy Społecznej w Grażymach i Jezioranach,
- „Europejski Festiwal Filmowy Ty i Ja”, podczas którego zaprezentowano filmy o tematyce nawiązującej do problemów, z jakimi zmagają się osoby z niepełnosprawnościami w życiu codziennym,
- projekt „Kultura dla seniora – senior dla kultury”, realizowany przez Centrum Europejskich Światowid w Elblągu, w ramach programu „Edukacja kulturalna”, w formie warsztatów artystycznych i edukacyjnych, w których uczestniczyło ok. 3,4 tys. osób,
- Międzynarodowe Spotkania Artystyczne, organizowane przez Stowarzyszenie Kulturalne Viva-Art. z Elbląga przy współpracy z uczniami Szkoły Policealnej im. Jadwigi Romanowskiej w Elblągu, w ramach których odbyły się m.in. spektakle teatralne, wystawy, koncerty, warsztaty, spotkania integracyjne. W imprezie wzięło udział 300 osób z niepełnosprawnościami.
- „XIX Ogólnopolski Konkurs Ceramiony” – prezentacja prac w dziedzinie ceramiki dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych z 54 placówek (szkół, ośrodków kultury, Warsztatów Terapii Zajęciowej, Specjalnych Ośrodków Szkolno-Wychowawczych, Środowiskowych Domów Samopomocy,
- koncerty organizowane przez Warmińsko-Mazurską Filharmonię im. F. Nowowiejskiego, w Olsztynie – w 64 koncertach, które odbyły się podczas różnych imprez, wystaw, aukcji, spartakiad, przeglądów artystycznych uczestniczyło prawie ok. 4,7 tys. osób z niepełnosprawnościami, w tym:
 - Audycje Muzyczne „Spotkania z Panią Muzyką” organizowane przez Warmińsko-Mazurską Filharmonię im. F. Nowowiejskiego w Olsztynie dla Przedszkoli Integracyjnych z województwa, Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Szymanowie. W 36 koncertach wzięło udział ok. 3,3 tys. osób z niepełnosprawnościami,
 - Szkolne Koncerty Kameralne „Spotkania z Muzyką” dla Szkół Podstawowych i Gimnazjów (10 koncertów dla 780 osób z niepełnosprawnościami),
 - Koncerty symfoniczne i kameralne, recitale- łącznie 18, dla 740 osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich oraz osób niewidomych,
- Lekcje muzealne, organizowane przez Muzeum Budownictwa Ludowego Parku Etnograficznego w Olsztynku, dzięki którym uczestnicy poszerzyli swoją wiedzę na temat dostępnych dóbr kultury. W zajęciach edukacyjnych udział wzięło 20 osób z niepełnosprawnościami. Ponadto Muzeum udostępniło 10 egzemplarzy przewodnika dla osób niewidomych i niedowidzących, pt. „Muzeum Budownictwa Ludowego Park Etnograficzny w Olsztynku- Informator dla niewidomych” oraz wystawy etnograficznej na dotyk „Dotknij kultury ludowej”,
- Teatr im. Stefana Jaracza w Olsztynie podejmował działania m. in. przez przygotowanie spektakli w technice audiodeskrypcji „Boeing, Boeing” oraz „Tango”, dla 152 osób niewidomych i słabowidzących. Udostępniono także spektakle z bieżącego repertuaru osobom z niepełnosprawnościami, co umożliwiło ich integrację z otoczeniem.

- IV Przegląd Teatralny i VIII Festyn Integracyjny zorganizowany przez Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych w Olsztynie wspólnie ze Stowarzyszeniem Nie Lękaj Się oraz przegląd artystyczny ośrodków wsparcia MOPS, dla 1,2 tys. podopiecznych placówek wsparcia prezentujących umiejętności artystyczne przełamujące ograniczenia wynikające z niepełnosprawności,
- „*Studium Wiedzy o Regionie*” – Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie raz w miesiącu prowadziło wykłady, w których uczestniczyło około 15 osób z niepełnosprawnością. Ponadto, przez cały rok udostępniano wystawy i pracownie: ceramiki, tkactwa, kwiatów artystycznych i plastyki obrzędowej, w których prowadzono zajęcia. Uczestniczyło w nich około 750 osób z niepełnosprawnościami,
- Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie organizowała liczne wystawy, spotkania autorskie, warsztaty, zajęcia edukacyjne, w których uczestniczyło 13,5 tys. osób, w tym 315 z niepełnosprawnościami.

Ww. przedsięwzięcia umożliwiły rozszerzenie oddziaływań na otwarte społeczeństwo, promocję twórczości artystycznej, przełamywanie barier społecznych oraz zmianę sposobu postrzegania osób z niepełnosprawnościami poprzez ich możliwości, a nie ograniczenia. Łącznie wzięło w nich udział ponad 12 tys. osób z niepełnosprawnością.

5. Zlecanie zadań publicznych organizacjom pozarządowym jest jednym ze skuteczniejszych sposobów zwiększenia integracji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej środowisk zagrożonych społecznym wykluczeniem. To organizacje pozarządowe funkcjonujące w lokalnym środowisku są najbliżej osób, do których kierują swoje działania i najlepiej znają problemy osób z niepełnosprawnościami. Ma to szczególne znaczenie przy szybkiej diagnozie i w podejmowaniu prób rozwiązania istniejących problemów.

W celu wsparcia projektów na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnością, w tym finansowanych ze środków PFRON oraz z budżetu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego podjął w 2018 r. następujące działania:

- a) na podstawie art. 36 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. *o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* (Dz. U. z 2018 r., poz. 511), zlecono, ze środków PFRON, zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami o zasięgu regionalnym n/w. organizacjom pozarządowym, na łączną kwotę 200 tys. zł, w których uczestniczyły 224 osoby:
 - Polskiemu Związkowi Głuchych Oddział Warmińsko-Mazurski zadanie „*Chcę słyszeć i mówić*”. Projekt skierowano do 40 dzieci z uszkodzeniem słuchu. Zadanie zrealizowano w formie zajęć indywidualnych i grupowych, które dały możliwość rozwoju umiejętności sprawnego komunikowania się otoczeniem, zwiększenia samodzielności w życiu codziennym.
 - Stowarzyszeniu Integracji Osób Niepełnosprawnych SION w Bartoszycach zadanie „*Terapia Skoncentrowana na Rozwiązaniach TSR w pracy z osobą niepełnosprawną i rodziną - szkolenie dla kadry i rodziców osób z niepełnosprawnością*”, w ramach których przeprowadzono warsztaty szkoleniowe, w tym psychologiczne i terapeutyczne, dla 16 rodziców osób z niepełnosprawnościami i kadry z różnych placówek. Przyczyniły się one do podniesienia umiejętności i profesjonalizmu osób, na co dzień zajmujących się osobami z niepełnosprawnością.
 - Stowarzyszeniu Wyjątkowe Serce zadanie „*Mam wsparcie - mam szansę. Działania na rzecz aktywnego włączenia społecznego dzieci i młodzieży z zespołem Aspergera*”, w ramach którego udzielono wsparcia 64 uczniom z zespołem Aspergera uczęszczających do placówek ogólnodostępnych, integracyjnych i ich rodzicom, poprzez organizację zajęć w zakresie treningu koncentracji uwagi i gospodarstwa

domowego oraz integrację dzieci i młodzieży ze środowiskiem szkolnym. Realizacja zadania pozwoliła na nabycie, podtrzymanie i rozwinięcie umiejętności, w tym społecznych, osób z niepełnosprawnościami niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania.

- Polskiemu Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Elblągu zadanie „*Fajna sprawa - wsparcie i integracja*”. Wsparciem objęto 32 osoby z niepełnosprawnością intelektualną, autyzmem oraz ich rodziny. Odciążono 32 rodziny wychowujące dzieci z niepełnosprawnościami, a u podopiecznych nastąpiła poprawa jakości ich życia oraz wzrost samodzielności.
- Stowarzyszeniu Rodzin i Przyjaciół Osób z Zespołem Downa „Strzał w 10” w Olsztynie zadanie „*Dużo potrafię - Chcę jeszcze więcej*”, które miało na celu nabywanie, rozwijanie i podtrzymywanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania wśród społeczeństwa, osób z niepełnosprawnościami poprzez realizację różnych zajęć rehabilitacyjnych. W programie uczestniczyło 20 dzieci z zespołem Downa.
- Stowarzyszeniu na Rzecz Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej i Osób Pokrzywdzonych w Wyniku Wypadków Komunikacyjnych „Promyk” zadanie „*Droga do samodzielności*”. Programem objęto 38 dzieci z niepełnosprawnością. W ramach zadania prowadzone były grupowe warsztaty terapii zajęciowej nastawione na rozwój umiejętności samoobsługowej uczestników, poprawę ich sprawności manualnej, komunikacyjnej oraz dokonywania wyboru.
- Caritas Diecezji Ełckiej zadanie „*Nazywam się CHEF*”, skierowane do 14 osób z niepełnosprawnościami. Polegało na zorganizowaniu warsztatu wyjazdowego, wycieczki o charakterze edukacyjnym, integracji ze społecznością lokalną poprzez wyjścia do baru czy restauracji. Uczestnicy zdobyli umiejętności kulinarne oraz w zakresie komunikowania się z otoczeniem.

b) zlecono organizacjom pozarządowym ze środków z budżetu Województwa Warmińsko-Mazurskiego n.w. zadania z zakresu m.in. pomocy społecznej, rozwoju wolontariatu, profilaktyki rozwiązywania problemów uzależnień oraz rehabilitacji społecznej i zawodowej, przyznając podmiotom dotacje celowe, w łącznej wysokości 46 650 zł, w których uczestniczyło ok. 1 660 osób:

- współorganizację XX Festynu Integracyjnego „*Jesteśmy razem*”. W imprezie uczestniczyło 800 osób, w tym osoby z niepełnosprawnością,
- „*Wolontariat w działaniach społecznych*” (Bank Żywności w Olsztynie)- ok. 120 uczestników,
- „*Gala z okazji Międzynarodowego Dnia Wolontariusza*” (Regionalne Centrum Wolontariatu w Elblągu)- 100 osób,
- „*Ukazanie Krwiodawstwa jako PCK jako wolontariatu w wymiarze osobistym oraz społecznym*” (Warmińsko-Mazurski Oddział PCK w Olsztynie)- 600 osób
- „*Dr Clowny są wśród nas*” (Fundacja „Dr Clown”)- 20 osób,
- „*Droga do samodzielności*” realizowany przez Stowarzyszenie MONAR Ośrodek Leczenia, Rehabilitacji Uzależnień w Gaudynkach – uczestniczyło 20 osób;

Współpraca Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi w celu aktywnej integracji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej umożliwiła szerszy udział osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i integrację ze środowiskiem, co wpłynęło na poprawę jakości życia tych osób i członków ich rodzin.

6. W 2018 roku Departament Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie zrealizował projekty na rzecz

zwiększenia dostępności i jakości edukacji przedszkolnej oraz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością:

- Efektywne techniki nauczania szansą na sukces (Zespół Szkół z Ukraińskim Językiem Nauczania w Górowie Iławeckim),
- Medyk początkiem twojej kariery zawodowej (Szkoła Policealna im. Prof. Zbigniewa Religi w Olsztynie),
- Medyk przyjazny pracodawcy (Szkoła Policealna im. prof. Zbigniewa Religi w Olsztynie),
- Wyposażenie uczniów i słuchaczy Szkoły Policealnej im. Jadwigi Romanowskiej w Elblągu w dodatkowe umiejętności zawodowe, poszerzenie posiadanych oraz realizacja kształcenia praktycznego w rzeczywistych warunkach pracy.

Liczba uczestników z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w wyżej wymienionych działaniach wyniosła 18 osób.

7. Realizując zadania w zakresie promowania pracy wolontariatu na rzecz osób z niepełnosprawnościami, Biuro Dialogu Społecznego i Pożytku Publicznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego zrealizowało w 2018 r. imprezy w zakresie wolontariatu: Warmińsko-Mazurskie Forum Organizacji Pozarządowych, Koncert dla Niepodległej, Międzynarodowy Dzień Wolontariusza. W powyższych imprezach łącznie uczestniczyło 670 osób.

Szkoła Policealna im. J. Romanowskiej w Elblągu, również angażowała się w realizację zadań w oparciu o wolontariat. Były to działania w zakresie: opieki nad dziećmi w Hospicjum Elbląskim, wykonywania masażu w środowisku domowym pacjentów, prowadzenia warsztatów z zakresu Arteterapii dla dzieci autystycznych w Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 2 w Elblągu, prowadzenie cyklicznych zajęć terapeutycznych z zakresu edukacji prozdrowotnej i ludoterapii dla uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej w Elblągu i w Przemarku oraz udział w kweście ulicznej na rzecz Hospicjum Elbląskiego w ramach akcji „Żonkilowe Pola Nadziei”. Łącznie w ww. przedsięwzięciach brało udział 42 wolontariuszy, którzy objęli swym działaniem około 350 osób z niepełnosprawnością.

W zadaniach w zakresie promocji pracy wolontariatu na rzecz osób z niepełnosprawnościami uczestniczyło również Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu. Prowadziło działania mające na celu zwiększenie kompetencji młodzieży oraz poczucia bezpieczeństwa niepełnosprawnych uczestników.

8. W celu zwiększenia udziału osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w 2018 r. kontynuował działania podjęte w poprzednim roku, w ramach Priorytetu XI Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, finansowane ze środków EFS, z wykorzystaniem instrumentów aktywnej integracji (społecznego, edukacyjnego, zatrudnieniowego i zdrowotnego) mające na celu przywrócenie osobom wykluczonym oraz zagrożonym wykluczeniem społecznym możliwości lub zdolności zatrudnienia oraz społecznej integracji. W ramach kompleksowych usług aktywizacyjno-integracyjnych na rzecz rodzin, których członkami są osoby z niepełnosprawnościami, realizowano 25 projektów, na które przekazano ponad 9,7 mln. zł. Ogółem uczestniczyło w nich ok. 1170 beneficjentów, w tym 1159 osoby z niepełnosprawnościami.

Tabela nr 8. Projekty realizowane w 2018 r. w zakresie aktywizacji społecznej osób z niepełnosprawnościami, dofinansowane w ramach RPO WiM 2014-2020.

Realizator (siedziba)	Nazwa projektu (okres realizacji zadania)	Liczba uczestników/beneficjentów (ogółem)	Liczba osób niepełnosprawnych objętych projektem	Efekty	Zastosowane instrumenty aktywnej integracji
Elbląska Rada Konsultacyjna Osób Niepełnosprawnych	Centrum Integracji społecznej ERKON (01.11.2018-30.09.2020)	60	40	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym : - poszukujących pracy po opuszczeniu programu - 5 osób; - pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) - 15 osób; - które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu - 20 osób,	indywidualne wsparcie psychologa, doradcy zawodowego
Fundacja Zachęta	Czas na zmianę! (01.05.2017-30.06.2019)	60	12	Liczba osób skierowanych do odbycia stażu - 56 osób; Liczba osób, które skorzystały z indywidualnego poradnictwa psychologicznego - 31 osób, poradnictwa psychologicznego - 62 osoby; Liczba zorganizowanych szkoleń zawodowych - 59; Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu - 4 osoby;	indywidualne wsparcie psychologa, doradcy zawodowego, szkolenia zawodowe, staże zawodowe;
Fundacja Zachęta	Droga do aktywności (01.09.2018-31.07.2019)	30	9	Liczba osób, które skorzystały z indywidualnego poradnictwa psychologicznego -19 osób; Liczba opracowanych indywidualnych ścieżek reintegracji szt.-30 osób; Liczba osób uczestnicząca w treningach umiejętności i kompetencji społecznych - 28 osób; Liczba osób uczestniczących w warsztatach motywacyjno-integracyjnych-30 osób;	wsparcie psychologa, doradcy zawodowego, szkolenia zawodowe, wsparcie trenera pracy;
Gmina Srokowo	Aktywizacja społeczno-zawodowa w Gminie Srokowo (01.02.2018-29.02.2020)	26	4	Liczba osób, które ukończyły kursy zawodowe/kwalifikacyjne- 10 osób; Liczba osób, u których zwiększą się kompetencje i kwalifikacje zawodowe- 10 osób;	wsparcie psychologa, doradcy zawodowego, szkolenia zawodowe, staże zawodowe
Stowarzyszenie "Bądź dobrej myśli"	Punkt zwrotny (01.07.2017-30.06.2019)	90	20	podjęcie zatrudnienia przez co najmniej 28 uczestników projektu	wsparcie psychologa, doradcy zawodowego, szkolenia zawodowe, staże zawodowe
Międzynarodowe Centrum Doskonalenia Kadr sp. z o.o.	Wszystko w twoich rękach-program aktywizacji społeczno-zawodowej (01.09.2018-31.03.2020)	312	32	Podjęcie zatrudnienia przez co najmniej 78 osób	Poradnictwo psychologiczne, Job coaching, szkolenia zawodowe, staż zawodowy
Międzynarodowe Centrum Doskonalenia Kadr sp. z o.o.	Aktywni zawodowo i społecznie (01.09.2018-31.03.2020)	288	29	Podjęcie zatrudnienia przez co najmniej 72 osoby	Poradnictwo psychologiczne, Job coaching, szkolenia zawodowe, staż zawodowy
Bank Żywności w Olsztynie	Aktywni i kompetentni w gminie Piecki (01.08.2017-31.08.2018)	15	2	Podjęcie zatrudnienia przez co najmniej 3 osoby	Praca socjalna, poradnictwo psychologiczne, kursy i szkolenia zawodowe, staże zawodowe
Eurosolutions Jan Dymek ul. Piekary 12 64-800 Chodzież	Droga do sukcesu! (1.09.2017 - 28.02.2019)	55	7	Podjęcie zatrudnienia przez co najmniej 14 osób	Indywidualne wsparcie psychologiczne i prawne, Warsztaty poszukiwania pracy, szkolenie ICT, Indywidualne szkolenia zawodowe, Staże zawodowe

Stowarzyszenie Klub Pro Publico Bono w Szczytnie ul. Jana Lipperta 10 12-100 Szczytno	Moja decyzja, mój wybór (1.08.2017 - 31.07.2021)	60	4	Podjęcie zatrudnienia przez co najmniej 16 osób	Autoprezentacja, Radzenie sobie ze stresem, Trening asertywności, Zarządzanie czasem, Networking – budowanie sieci relacji, Szkolenia zawodowe, Staże zawodowe Pośrednictwo pracy
Stowarzyszenie kobieta na plus	Otwierajmy się na pracę (2017-2019)	40	4	zwiększenie szans na zatrudnienie oraz wzrost integracji społ.- zaw.	poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne, prawnicze, rodzinne), szkolenia i staże zawodowe
Stowarzyszenie Dobry start	Dobry start (01.08.2018- 31.07.2019)	22	5	podjęcie zatrudnienia przez co najmniej 5 osób	poradnictwo psychologiczne, doradztwo zawodowe, kursy i szkolenia zawodowe
O.K. Centrum Języków Obcych Sp. Z o.o.	Dobra zmiana! (1.07.2018- 31.03.2019)	61	6	podniesiona aktywność społeczno-zawodowa i zdolność do zatrudnienia, podjęcie zatrudnienia przez co najmniej 15 osób	doradztwo psychologiczne i prawne, szkolenia zawodowe, staże zawodowe
O.K. Centrum Języków Obcych Sp. Z o.o.	Bogaci w wiedzę, bogaci w doświadczenie (1.11.2017- 31.08.2018)	48	8	podniesiona aktywność społeczno-zawodowa i zdolność do zatrudnienia, podjęcie zatrudnienia przez co najmniej 12 osób	doradztwo psychologiczne i prawne, szkolenia zawodowe, staże zawodowe
Fundacja Elbląg-Fundusz Lokalny Regionu Elbląskiego	Z Aflatounem w przyszłość (01.09.2017- 30.11.2019)	-	60	Liczba osób obj. pogłęb. diagnozą 60 UP, Liczba osób, która skorzystała ze wsparcia osoby 6 specjalisty ds. aktywizacji społ.-zaw. ON - 30 UP, Liczba osób, które podwyższą swoje kwalifikacje, umiejętności i doświad. zaw. - 20 UP; Liczba osób, która odbędzie staż - 6 UP; Liczba osób, które skorzystały z indywid. wsparcia osoby psychol. - 60 UP, Liczba osób ,które skorzystały ze poradnictwa osoby prawnego i społ.- obywatelskiego - 30 UP; Liczba osób, które ukończą warsztaty. grupowe - osoby aktywizacja społeczna - 58 UP; Liczba osób, które ukończą warszt. grupowe - aktywizacja zawodowa - 28UP; Liczba osób, które ukończy szkolenia - 16 UP; Liczba osób, które skorzystały z indywid. wsparcia osoby doradcy zawod. - 60 UP; Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym,: - które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu - 16 UP, - pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) - 9 UP;	wsparcie psychologa, doradcy zawodowego, szkolenia zawodowe, staże, trening i pośrednictwo pracy, life Job coaching
Spółdzielnia socjalna Ruczaj	Aktywni niepełnosprawni . Nowy cel, nowa praca, nowe życie (01.05.2017- 31.10.2019)	-	20	Liczba osób zagroż. ubóstwem lub wykluczeniem społecznym: - uczestniczących w szkoleniu w zakresie obsługi klienta - 20UP; - uczestniczących w szkoleniu w zakresie pierwszej pomocy - 20 UP; - uczestniczących w szkoleniu/kursie w obszarze kosmetycznym - 2UP; - uczestniczących w szkoleniu/kursie w obszarze masażu - 3 UP; - uczestniczących w szkoleniu/kursie w obszarze obsługi biura/recepcji - 3 UP; - uczestniczących w szkoleniu/kursie w obszarze odnowy biologicznej - 6UP; -uczestniczących w szkoleniu/kursie w obszarze rehabilitacji-6UP; - osoby 6 społecznym, dla których została opracowana ISR - 20UP;	wsparcie psychologa, asystenta, doradcy zawodowego, szkolenia/kursy, praktyki zawodowe
Al. Edukacja Lena Andrzejewska Centrum Szkoleniowo-Doradcze, Ulica: 11 Listopada 7, 64-600 Oborniki	Daj sobie szansę - program integracji społeczno-zawodowej 50 niepełnosprawnych mieszkańców MOF Olsztyna zagrożonych	-	50	Podjęcie zatrudnienia przez 22% uczestników	poradnictwo psychologiczne, szkolenia zawodowe, staże zawodowe, zatrudnienie wspomaganie, pośrednictwo pracy

	ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (2017.09.01-2019.04.30)				
Elbląska Rada Konsultacyjna Osób Niepełnosprawnych Ulica: Związku Jaszczurczego 15, 82-300 Elbląg	Aktywizuj się z ERKONem - aktywizacja społeczno-zawodowa osób z niepełnosprawnością (2017.11.01-2019.12.31)	-	60	Podjęcie zatrudnienia przez co najmniej 15 osób	poradnictwo psychologiczne, poradnictwo prawne, wsparcie doradcy zawodowego, trening pracy, life i Job coaching, szkolenia zawodowe, staże
Warmińsko - Mazurski Sejmik Osób Niepełnosprawnych	Strefa Aktywności (1.05.2018 - 31.05.2021)	-	72	Podjęcie zatrudnienia przez co najmniej 18 osób	trener aktywności, doradztwo psychologiczne, poradnictwo specjalistyczne, całożyciowe, spotkania z mentorem, zajęcia grupowe, warsztaty aktywizacyjne, zajęcia poza placówką, pakiet aktywizacyjny, szkolenia zawodowe, staże zawodowe, wsparcie pracodawców
Fundacja Elbląg-Fundusz Lokalny Regionu Elbląskiego	Aflatoun - szansą na lepszą przyszłość (2018 – 2020)	-	60	podjęcie zatrudnienia przez co najmniej 15 osób	Kształtowanie umiejętności osobistych oraz poradnictwo prawne i obywatelskie, warsztaty, trening interpersonalny, doradztwo zawodowe i pośrednika pracy
Integracyjny Klub Sportowy "ATAK"	Atakujemy i eliminujemy bariery niepełnosprawności (2017 – 2019)	-	20	podjęcie zatrudnienia przez co najmniej 5 osób	wsparcie psychologiczne, doradcze, asystent ON.
Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych "Sprawniejsi" ul. Rawska 16a 82-300 Elbląg	Eko-wymiatacz - aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych w Elblągu, Gminie Elbląg i Gminie Milejewo (01.09.2017-30.09.2019)	-	18	Wzrost aktywności społeczno-zawodowej 18 uczestników projektu z niepełnosprawnością intelektualną/zaburzeniami psychicznymi/niepełnosprawnościami sprzężonymi oraz zwiększenie ich szans na przywrócenie możliwości lub zdolności do zatrudnienia, podjęcie zatrudnienia przez co najmniej 5 osób	Instrumenty o charakterze społecznym: - poradnictwo psychologiczne, Zajęcia rozwijające sprawność ruchową (pływanie, jazda na łyżwach, zajęcia ogólnorozwojowe) i zawodowym: warsztaty o tematyce zawodowym, trener pracy, przyuczenie do podjęcia pracy w rzeczywistych warunkach, praktyki zawodowe
Powiat ostródzki/PCPR Ostróda	Niepowtarzalni -ujawniamy umiejętności (01.05.2018-30.09.2019)	-	27	Wzrost aktywności społecznej i zawodowej uczestników projektu, poprzez wzrost poziomu motywacji do podejmowania aktywności, ale także wiedzy i umiejętności do poruszania się po lokalnym rynku pracy, podjęcie zatrudnienia przez co najmniej 5 osób	Instrumenty o charakterze społecznym: wsparcie specjalistów: psycholog, doradca zawodowy, trener aktywności, Instrumenty o charakterze zawodowym: warsztaty i szkolenia.

Fundacja Elbląg - Fundusz Lokalny Regionu Elbląskiego	Aflatoun drogowskazem do pracy (01.09.2016-30.09.2019)	-	90	Wzrost aktywności społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami, podjęcie zatrudnienia przez co najmniej 23 osoby	Diagnoza potrzeb (psycholog, doradca zawodowy, lekarz, trener pracy, specjalista ds. aktywizacji społecznej), aktywna integracja społeczna: zajęcia grupowe (wiele praktycznych modułów tematycznych), doradztwo zawodowe, pośrednictwo pracy, szkolenia zawodowe, staże zawodowe.
PZN Okręg Warmińsko-Mazurski Olsztyn	Wsparcie osób niewidomych i niedowidzących i ich rodzin na terenie województwa warmińsko-mazurskiego (2017-2020)	-	500	wsparcie 18 miejsc, świadczenia usług społecznych, 500 osób poprawi swoje relacje rodzinne, 500 osób nabędzie nowe kompetencje przydatne w życiu codziennym	doradztwo specjalistyczne (okulista, prawnik, psycholog, dietetyk, tyflopedagogik), zajęcia warsztatowe

9. W ramach wdrażania postanowień Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego brał udział w projekcie „*Partnerstwo na rzecz realizacji praw osób z niepełnosprawnościami wśród administracji publicznej województwa warmińsko-mazurskiego*”, realizowanego w latach 2017 – 2018 przez Warmińsko-Mazurski Sejmik Osób Niepełnosprawnych, w partnerstwie z Federacją Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSA, w ramach II Osi Priorytetowej *Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.6 Wysoka jakość polityki na rzecz włączenia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych* Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020. Realizacja projektu polegała m. in. na przeprowadzeniu badania Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie oraz innych jednostek organizacyjnych Samorządu Województwa pod kątem dostosowania do postanowień Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych. Na jego podstawie wypracowano wspólnie rekomendacje, służące realizacji praw osób z niepełnosprawnościami, które następnie wdrożono.

Priorytet III: Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami

Cel ogólny: Zwiększenie aktywności osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy.

Osoby niepełnosprawne stanowią zróżnicowaną grupę pod względem stopnia i rodzaju niepełnosprawności, co powoduje konieczność indywidualizowania pomocy adresowanej do tych osób w zakresie ich zawodowej aktywizacji. Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia oraz awansu zawodowego, m.in. poprzez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, psychologicznego i prawnego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

W 2018 roku kontynuowano działania podjęte w poprzednim roku, zmierzające do poprawy sytuacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami.

Koordynatorem zadań w województwie warmińsko-mazurskim na rzecz aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami jest Wojewódzki Urząd Pracy, który jednocześnie monitoruje działalność w tym zakresie. Osoby niepełnosprawne stanowią jedną z priorytetowych grup bezrobotnych na warmińsko-mazurskim rynku pracy. Wymagają one szczególnego wsparcia, co zostało uwzględnione w *Zaktualizowanej Strategii Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w Województwie Warmińsko-Mazurskim do 2025 roku*.

Działania na rzecz wyrównywania szans zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych w sposób bezpośredni zostały zawarte w jej Priorytecie III – *Włączenie zawodowe i społeczne osób zagrożonych wykluczeniem*. Są one ukierunkowane na integrację grup defaworyzowanych z rynkiem pracy, ograniczenie poziomu wykluczenia zawodowego i społecznego mieszkańców oraz zwiększenie dostępności miejsc pracy i usług społecznych. Potrzeba aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych corocznie znajduje również odzwierciedlenie w *Regionalnym Planie Działań na rzecz Zatrudnienia w Województwie Warmińsko-Mazurskim* – poprzez określenie tej grupy osób jako priorytetowej, a także realizację działań ukierunkowanych na ułatwianie jej dostępu do rynku pracy.

Z analizy danych Powiatowych Urzędów Pracy zebranych przez WUP w Olsztynie, wynika że w 2018 r. zatrudnienie znalazło 2 663 niepełnosprawnych bezrobotnych. Wśród tych osób 575 podjęło pracę subsydiowaną ze środków Funduszu Pracy lub PFRON. Ponadto, 470 osób z niepełnosprawnością uczestniczyło w formach aktywizacji zawodowej, takich jak szkolenia, staże, przygotowania zawodowe dorosłych, prace społecznie użyteczne.

1. Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 w 2018 r., dofinansował działania aktywizujące osoby z niepełnosprawnościami, z wykorzystaniem instrumentów aktywnej integracji o charakterze zawodowym. Realizowano projekty:

- Priorytet 8 (i) *Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników* (działania 10.1 i 10.2),
- Priorytet 8 (iv) *Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę* (działanie 10.4).

Przeprowadzono nabór wniosków i dofinansowano realizację projektów powiatowych urzędów pracy w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, Działanie 10.1 *Aktywizacja zawodowa – projekty pozakonkursowe*, Działanie 10.2 *Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez zatrudnienia*. W ramach ww. projektów wsparciem objęto 680 osób z niepełnosprawnościami, z tego: 408 osoby podjęły zatrudnienie (łącznie z pracującymi na własny rachunek), a 213 uzyskało kwalifikacje zawodowe.

2. W celu zwiększenia dostępu osób z niepełnosprawnościami do zatrudnienia, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej prowadził działania, w ramach Priorytetu XI Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, finansowane ze środków EFS, z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji mające na celu przywrócenie osobom wykluczonym oraz zagrożonym wykluczeniem społecznym możliwości lub zdolności zatrudnienia oraz społecznej integracji.

W 2018 r. w zakresie powyższych działań, dofinansowano projekty, których celem było wspieranie aktywizacji społecznej, zawodowej, zdrowotnej i edukacyjnej osób z niepełnosprawnością, na kwotę blisko 7,4 mln zł. We wszystkich zadaniach uczestniczyło 1522 beneficjentów, w tym 459 osób z niepełnosprawnościami. Szczegółowy wykaz przedsięwzięć zestawiono w Tabeli nr 9:

Tabela nr 9. Projekty realizowane w 2018 r. w zakresie aktywizacji społecznej, zawodowej, zdrowotnej i edukacyjnej osób z niepełnosprawnościami, dofinansowane w ramach RPO WiM 2014-2020, w tym z wykorzystaniem instrumentów aktywnej integracji.

Lp.	Nazwa dofinansowanego podmiotu	Nazwa dofinansowanego zadania/okres realizacji	Liczba niepełnosprawnych beneficjentów
1.	Fundacja Rozwoju Ziemi Oleckiej	Włącz Się (01.10.2017 do 31.12.2018)	2
2.	Międzynarodowe Centrum Doskonalenia Kadr Sp. z o.o.	Nie Wykluczaj Swoich Szans – Bądź Aktywny	6

		(01.11.2017 do 31.07.2018)	
3.	Międzynarodowe Centrum Doskonalenia Kadr Sp. z o.o.	Reintegracja - Aktywizacja (01.11.2017 do 31.08.2018)	6
4.	Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych	Elbląskie Centrum Integracji Społecznej 2 (01.10.2010 do 30.09.2020)	22
5.	"Instytut Badawczo-Szkoleniowy" Sp. z o. o.	Młodzi Aktywni (2017.09.01 do: 2019.08.31)	113
6.	Instytut Wiedzy i Rozwoju Elżbieta Iwaniec, Ulica: Zygmunta Augusta 206/ 76-200 Słupsk	Zamień Wykluczenie Na Zatrudnienie (2017.09.01 do 2019.02.28)	17
7.	AL EDUKACJA Lena Andrzejewska Centrum Szkoleniowo-Doradcze ul. Kowanowska 1/8 64-600 Oborniki	Powrót do aktywności – kompleksowy program aktywizacji społeczno-zawodowej 48 biernych zawodowo mieszkańców powiatu nowomiejskiego, zagrożonych wykluczeniem społecznym i/lub ubóstwem (1.05.2017 - 30.04.2019)	25
8.	AL EDUKACJA Lena Andrzejewska Centrum Szkoleniowo-Doradcze ul. Kowanowska 1/8 64-600 Oborniki	Bądź aktywny! - program integracji społeczno-zawodowej 50 mieszkańców gmin powiatu działdowskiego, ostródzkiego, nidzickiego, lidzbarskiego, elbląskiego, szczycieńskiego i nowomiejskiego, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (1.09.2018 - 31.10.2019)	10
9.	J&C Group Karolina Chadzypanagiotis-Jurkiewicz pl. Kaszubski 8/201 81-350 Gdynia	Aktywna droga do celu (1.01.2019 - 30.09.2019)	2
10.	Federacja Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego Olsztyn	W drodze do aktywności (2017 - 2019)	43
11.	Stowarzyszenie Aktywnego Wspierania Gospodarki	Projekt partnerski. Aktywna integracja osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym (2017 – 2019)	10
12.	Fundacja Zachęta	Aktywni na rynku pracy (2017 – 2019)	6
13.	Fundacja Żółty Szalik	Młodzieżowy Klub Integracji Społecznej we Fromborku (2016 – 2018)	2
14.	Gmina Miejska Giżycko	Kurs na pracę! Reintegracja społeczno - zawodowa mieszkańców Giżycka w ramach działalności Centrum Integracji Społecznej w Giżycku (2017.11.01 do 2019.10.31)	5
15.	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Rogóż	Stop bierności-start ku aktywności (2018.01.01 do 2018.12.31)	8
16.	Międzynarodowe Centrum Doskonalenia Kadr Sp. z o.o.	Bądź aktywny- nie wykluczaj swoich szans! (2018.05.01 do 2019.05.31)	5
17.	Międzynarodowe Centrum Doskonalenia Kadr Sp. z o.o.	Aktywizacja-reintegracja! (2018.05.01 do 2019.03.31)	5
18.	Stowarzyszenie „Nowatorski Ośrodek Rozwoju Artystycznego”	KIS - lepszy start dla młodych (2016 – 2019)	5
19.	Centrum Doskonalenia Kadr Ewa Perlińska	Przyszłość należy do ciebie (2017 – 2019)	15
20.	Edukacyjna Szansa AZIRO	Lecimy w kierunku kariery (1.04.2018 - 28.02.2019)	2
21.	Stowarzyszenie Integracji Osób Niepełnosprawnych SION w Bartoszycach	W pełni sprawni do pracy (2017 – 2019)	30
22.	Fundacja Aktywnej Rehabilitacji "FAR" Warszawa	Indywidualna i kompleksowa aktywizacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami z woj. warmińsko-mazurskiego (01.04.2017 - 31.10.2019)	120

3. Istotną formą aktywności osób z niepełnosprawnościami wspomagającą proces rehabilitacji zawodowej i społecznej jest ich uczestnictwo w zakładach aktywności zawodowej. Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego na podstawie art. 35 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o *rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* przyznał w 2018 r. dofinansowanie, ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, na działanie 9 zakładów aktywności zawodowej, tj. w Giżycku, Elblągu, Biskupcu, Kamionku Wielkim, Polskiego Związku Niewidomych w Olsztynie, Ostródzie, Bartoszczach, Piszcu i Nidzicy na łączną kwotę 5 201 535,00 zł, a także ze środków budżetu Województwa, w kwocie 500 tys. zł.

Środki na działanie ZAZ przekazane zostały m.in. na wynagrodzenia osób z niepełnosprawnościami i pracowników obsługi zatrudnionych w tych zakładach, pokrycie kosztów materiałów, energii, usług materialnych i niematerialnych niezbędnych do realizacji rehabilitacji i obsługi, kosztów transportu i dowozu osób z niepełnosprawnościami, zakupu środków trwałych i wyposażenia oraz na szkolenia związane z przygotowaniem ich do pracy na otwartym rynku.

Łącznie Zakłady Aktywności Zawodowej na koniec 2018 r. zatrudniały 406 osób, w tym 290 osób z niepełnosprawnościami ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Dzięki dofinansowaniu zatrudnione w nich osoby z niepełnosprawnościami obok wykonywania pracy zarobkowej, uczestniczą w rehabilitacji społecznej, przygotowują się do życia w otwartym środowisku oraz uczą się pełnego, niezależnego i aktywnego życia na miarę ich indywidualnych możliwości.

4. W procesie rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami, niezwykle ważne jest podejmowanie działań w zakresie inicjowania i tworzenia podmiotów ekonomii społecznej wspomagających ten proces.

Dlatego Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 wdraża „*Wojewódzki Program Rozwoju Ekonomii Społecznej Warmia i Mazury 2015-2020*”, którego elementem jest realizacja projektu pt. „*Ekonomia społeczna na Warmii i Mazurach*”. Jego uczestnikami są pracownicy lokalnych i regionalnych podmiotów działających na rzecz rozwoju i wzmocnienia znaczenia ekonomii społecznej województwie. W ramach ww. projektu w 2018 r. odbyły się m. wydarzenia:

a) 2 konferencje:

- „Innowacje w rozwoju ekonomii społecznej i solidarnej – doświadczenia regionalne i krajowe”, w ramach VI Warmińsko-Mazurskich Dni z Ekonomią Społeczną, w której udział wzięło 120 przedstawicieli regionalnych i lokalnych podmiotów działających na rzecz ekonomii społecznej,
- „Współpraca Nauki – Biznesu i Ekonomii Społecznej na Warmii i Mazurach”. W spotkaniu wzięło udział blisko 100 osób.

b) 4 wizyty studyjne dla przedstawicieli:

- jednostek samorządu terytorialnego do województwa świętokrzyskiego i małopolskiego (18 osób),
- CIS, KIS do województwa warmińsko-mazurskiego i podlaskiego (18 osób),
- ZAZ, WTZ do województwa warmińsko-mazurskiego (16 osób),
- środowiska ekonomii społecznej - wyjazd studyjny zagraniczny do Włoch (18 osób),

c) zorganizowano 2 spotkania Regionalnej Platformy na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej w Mrągowie i w Lidzbarku Warmińskim,

d) 2 seminaria tematyczne:

- spotkanie powiatowych zespołów ds. ekonomii społecznej (67 osób),
- seminarium dla kadry akademickiej z regionu pt. „Uczelnie wyższe jako przyjazne miejsce rozwoju ekonomii społecznej”(52 osoby),

- e) doradztwo eksperckie w zakresie zlecania zadań publicznych podmiotom ekonomii społecznej oraz w zakresie tworzenia lokalnych programów rozwoju usług społecznych, dla 8 przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego.

Ww. spotkaniach uczestniczyło łącznie 417 osób.

Ponadto, w okresie od maja do listopada 2018 r. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego zorganizował spotkania dla Warmińsko-Mazurskiej Sieci Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej. Ich celem było dalsze wzmocnienie regionalnej sieci kooperacji podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym oraz wymiana informacji i doświadczeń KIS, CIS, ZAZ, WTZ z terenu województwa warmińsko-mazurskiego. Odbyły się także spotkania Regionalnej Platformy Współpracy na rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej w zakresie współpracy międzyinstytucjonalnej podmiotów reintegracyjnych oraz wybór nowych władz Platformy na kolejną kadencję. Wartość ww. przedsięwzięcia wyniosła ponad 73 tys. zł. W spotkaniach wzięło udział łącznie 190 przedstawicieli ZAZ, WTZ, CIS, KIS, jednostek pomocy społecznej, ośrodków wsparcia ekonomii społecznej, powiatowych urzędów pracy, LGD.